

Uppfostran och familjetyper

Kollektivistisk och individualistisk identitetsutveckling

1. Individualistisk: fokus på utvecklandet av ett självständigt ”jag”. Målsättningen är att barnet ska utveckla psyke och praktiska färdigheter för att leva separat från familjen.
2. Kollektivistisk: barnet uppmuntras att bli en del av det kollektiva familjesystemet. Ofta flyttar barnen hemifrån när de gifter sig, men i många fall innebär även giftermål att barnet bor hos eller nära familjen (i synnerhet ifråga om män).

Beslutsordning inom familjetyper

1. Kärnfamiljen: demokrati, konsensus och rättvisa är nyckelbegrepp. I Sverige betonas vikten av konsensus, att vara överens. Detta återspeglas exempelvis på arbetsmarknaden: chefer betonar ofta vikten av demokrati och att vara överens om olika beslut inom en personalgrupp. Samma gäller inom familjen: barn ska, från låg ålder, vara med och resonera med föräldrar om beslut, om hur saker ska gå till. Barns synpunkter ska bekräftas, respekteras. Helst ska man inom familjen lyssna på vad alla familjemedlemmar har att säga för att därefter ta gemensamma beslut.
2. Den utvidgade familjen: ansvar, respekt och beroende är nyckelbegrepp. Det är framför allt äldre män inom familjen, såsom pappa och farfar, som innehar tunga ansvarsroller. Äldre syskon har ansvar för yngre, och pojkar och män har ansvar för flickor och kvinnor inom familjen. När det gäller beslut inom familjen som handlar om barnens utbildning, äktenskapspartner och uppfostran är det inte ovanligt med inflytande från släktingar.

Kontakt utanför familjen

I Sverige och stora delar av övriga västvärlden lär sig barn tidigt att få tillit för personer utanför familjen (ex. lärare och sjukvårdspersonal). I förlängningen blir resultatet att utomstående fyller en viktig funktion i utveckling och uppfostran, samt att barnet som växer upp på sikt utvecklar tillit till offentliga myndigheter. I andra delar av världen, inte minst Mellanöstern, är ofta myndigheter associerade med korruption och övervakning. Tidigt lär man sig tidigt att myndighetspersoner generellt inte är pålitliga. Detta kan vara en källa till kulturkrockar i mötet med Sverige.

Familjen i migration

Migration och familjemönster

Fas 1: familjens första möte med det nya samhället - Föräldrar jämför ofta möjligheterna i det nya landet med möjligheterna i det man kommer ifrån. Positivt i Sverige: låg grad av korruption bland myndigheter, utbildningsmöjligheter, politiska fri- och rättigheter, stabilt säkerhetsläge. Barn ser inte på samma sätt det första mötet som positivt, utan upplever ofta stor sorg och en förlust av sitt tidigare sammanhang.

Fas 2: familjens andra möte med det nya samhället - Föräldrarna möter "realiteten": Språkproblem, kulturkrockar, ett ofta svårbegripligt myndighetssystem, sviktande självkänsla, etc. Barnen kan efter en tid av nedstämdhet återfå sin nyfikenhet och utvecklar ett intresse för det nya sammanhanget.

Familjens möjligheter/strategier i migrationssituationen

Assimilation – Man överger ursprungslandets kultur, värderingar, traditioner, livsstilar, och accepterar helt och hållet mottagarlandets.

Integration – Man behåller en viss kulturell integritet och identitet samtidigt som man också öppnar sig mot majoritetskulturen och etablerar kontakt.

Separation – Man undviker helt och hållet – i den mån det är möjligt – kontakt med majoritetskulturen. Man strävar efter att behålla allt som förknippas med ursprungslandet: värderingar, livsmönster, traditioner, könsroller, etc.

Marginalisering – Att varken söka kontakt med majoritetskulturen *eller* betona aspekter från ursprungskulturen. Kan leda till identitetskris – att vara utan tillhörighet – och en förlust av sammanhang.

Olika familjemedlemmar inom samma familj kan dras mot *olika* strategier. Vilken strategi som används beror inte enbart på familjens eget önskemål utan också på hur majoritetssamhället förhåller sig till familjen, samt vilka politiska, geografiska, ekonomiska och psykosociala förutsättningar som finns för familjen.

Referenser

Allwood, C.M. & Franzén, E.C. (red.) (2000). *Tvärkulturella möten: grundbok för psykologer och socialarbetare*. Stockholm: Natur och kultur.

Almqvist, K. & Broberg, A.G. (2000). Kulturella skillnader i barnuppfostran och utvecklingsideal. I Allwood, C.M. & Franzén, E.C. (red.) (2000). *Tvärkulturella möten: grundbok för psykologer och socialarbetare*. Stockholm: Natur och kultur.

Berry, J.W., Kim, U. & Boski, P. (1988). Psychological acculturation of immigrants. I: Kim, Y.Y. & Gudykunst, W.B. (red.) *Cross-cultural adaption: Current approaches. International and intercultural communication annual* (vol. 11). Newbury Park, CA: Sage, s. 62-89.

Berry, J.W. (1988). Acculturation and psychological adaption among refugees. I: Miserez, D. (red.), *Refugees – the trauma of exile: the humanitarian role of Red Cross and Red Crescent*. Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers.

Botond, A. (2017). *Kulturell psykologi*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Keller, H. (2007). *Cultures of infancy*. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Keller, H., Borke, J., Chaudhary, N., Lamm, B. & Kleis, A. (2010). Continuity in parenting strategies: A cross-cultural comparison. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 41 (3), s. 391-409.

Nyberg, E. (1993). *Barnfamiljers migration: familjers relationer i en förändrad livssituation*. (Avhandling) Stockholm: Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet.